

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-55>

УДК 330.3

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

INTELLECTUAL CAPITAL IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Приймак Василь Михайловичкандидат економічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6525-7988>**Корнілова Ірина Миколаївна**кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0715-5825>**Pryimak Vasyl, Kornilova Iryna**

Taras Shevchenko National University of Kyiv

У статті досліджено актуальні питання оцінювання інтелектуального капіталу. Акцентовано увагу на розгляді KM-орієнтованої економіки знань, визначенні місця інтелектуального капіталу в ринковій вартості компанії, поширенні використання у бізнес-процесах штучного інтелекту. Розроблено «AI+» модель інтелектуального капіталу, яка є відображенням синергетичного ефекту узгодженої взаємодії його структурних елементів, що формує переваги у створенні додаткової вартості, з виділенням складових, інструментів, функціоналу AI. Доведено значення інтегральної оцінки інтелектуального капіталу з урахуванням комплексу чинників бізнес-середовища при виборі методичного інструментарію оцінювання. Розроблено концептуальну інтелект карту механізму оцінювання інтелектуального капіталу в умовах KM-орієнтованого бізнес-середовища з врахуванням наявних технологічних інструментів штучного інтелекту.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, штучний інтелект, управління знаннями, технології штучного інтелекту, оцінювання інтелектуального капіталу.

The article examines the assessment of a company's intellectual capital as a critical aspect of its strategic development in the contemporary economic environment. Particular attention is given to the concept of a knowledge management (KM)-oriented knowledge economy, its fundamental characteristics, and the key drivers of its evolution. The study defines the role of intellectual capital in shaping a company's market value, ensuring its competitiveness, and enhancing profitability. The increasing integration of artificial intelligence (AI) into business processes is highlighted as a transformative factor in intellectual capital management. The necessity of developing a KM-oriented intellectual capital assessment model is substantiated. This model, in combination with existing evaluation methodologies, aims to provide a comprehensive understanding of intellectual capital efficiency under modern conditions, particularly in the context of large-scale AI adoption. The study introduces the "AI+" intellectual capital model, which reflects the synergistic interaction of the core structural components of intellectual capital – human, structural, and market capital. The model identifies key elements, assessment tools, and AI-driven functionalities within each capital type, contributing to the creation of additional economic value. The research examines intellectual capital assessment methodologies in an evolutionary context, emphasizing the importance of an integrated evaluation approach that considers a complex set of business environment factors. The necessity of adapting assessment methodologies by incorporating AI technologies into the structure of human, structural, and market capital is identified. It is established that this approach enables the visualization of the value creation process in a KM-oriented company. The study also defines the principles for selecting intellectual capital assessment tools and develops a conceptual framework for the intellectual capital assessment mechanism, incorporating AI-based technological tools within a KM-oriented business environment.

Keywords: intellectual capital, artificial intelligence, knowledge management, artificial intelligence technologies, intellectual capital assessment.

Постановка проблеми. В епоху суспільства, орієнтованого на знання, постає потреба розробки нових та адаптації існуючих, відповідних часу, методів та інструментів, зокрема, принципів «Менеджменту 3.0» (таких як, Agile, Teambuilding&Teamdevelopment тощо) та технологій штучного інтелекту (Artificial Intelligence, AI).

При цьому, незаперечним фактом сучасного бізнес-середовища є те, що не лише матеріальні, але і нематеріальні активи (в тому числі інтелектуальний капітал) мають цінність і здатні створювати вартість, тобто є елементами сукупного капіталу компанії. Принциповим аспектом при формуванні інтелектуального капіталу є організація його оцінювання. Традиційні методи формування ціни (наприклад, на основі собівартості) тут не спрацьовують, адже вартість знань, інформації чи витрат на створення об'єктів інтелектуальної власності тощо, може бути набагато менше майбутніх вигод від їх використання. З'ясування таких відмінностей, багато в чому викликаних наявністю інтелектуального (неявного, прихованого) капіталу призвело до розробки низки специфічних методів оцінювання [1; 6].

Інтегральна оцінка інтелектуального капіталу компанії має відображати багатогранну діяльність компанії в цілому. Важливо відзначити, що для різних компаній базовим є не тільки сам підхід до оцінювання їх інтелектуального капіталу. Система критеріїв і показників має бути адаптована до специфіки ринку та діяльності компанії, глибини проникнення інструментарію AI в її бізнес-процеси. Тому вибір найбільш вдалого та відповідного інструменту оцінювання інтелектуального капіталу компанії має базуватися на «критичному» аналізі, бізнес-потребах компанії, специфіці предметної області оцінювання, а також відповідати сучасним викликам бізнес-середовища, функціонування якого уже неможливе без технологій AI.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання інтелектуального капіталу широко розглядається в літературі. Проблема теоретико-методологічного підґрунтя використання інтелектуального капіталу, зокрема, його змісту, структури, форм, закономірностей, значення, важливих аспектів розвитку, висвітлюється в працях багатьох дослідників, зокрема, таких як С. Альберт, К. Бредлі, Е. Брукінг, Л. Едвісон, М. Мелоун, І. Зеліско, Г. Пономаренко, О. Кендюхов, К. Е. Свейбі, Т. Стюарт та інші фахівці. Вче-

ними, серед яких І. Зеліско, Г. Пономаренко, О. Кендюхов, Г. Рус, С. Пайк, Л. Фернстром робиться акцент на управлінських аспектах розвитку інтелектуального капіталу, вивчаються питання сутності управління інтелектуальним капіталом, розробки моделей та алгоритму його здійснення, організаційно-економічного механізму реалізації.

Чимало праць присвячено проблематиці оцінювання інтелектуального капіталу. Науковцями (С. Альберт, К. Бредлі, Н. Бонтіс, Е. Брукінг, Л. Едвісон, М. Мелоун, Р. Каплан, Д. Нортон, Г. Рус, С. Пайк, Л. Фернстром, П. Салліван, К. Е. Свейбі, П. Страссман та інші) висвітлюються загальні аспекти, різні підходи до оцінювання інтелектуального капіталу, пропонуються методи, алгоритми його проведення, особливості їх застосування.

Особливу групу новітніх досліджень становлять роботи (Е. Бриньольфссон, Ч. Сайверсон, Д. Рок, О. Глембицький, Ф. Капуто, С. Козловський, П. Синегуб, К. Попеску, Я. Дугачек Шебестова, Є. Срібна, В. Ступницький, К. Матусевич, І. Васюк та інші), присвячені врахуванню (в контексті трендів цифрової трансформації) практики поширення AI, його впливу на розвиток інтелектуального капіталу, аналізу та вдосконаленню технологій оцінювання інтелектуального капіталу з врахуванням особливостей використання AI. Значна увага приділяється дослідженню найбільш актуальних аспектів розроблення та застосування методичного інструментарію оцінювання інтелектуального капіталу в різноманітних предметних сферах. Разом з тим, теоретичного узагальнення та поглибленого аналізу потребують підходи та технології оцінювання інтелектуального капіталу у сучасних компаніях, зважаючи на всеосяжне використання методів та інструментів AI.

Метою статті є систематизація та аналіз існуючих методологічних підходів, методів та інструментів оцінювання інтелектуального капіталу компанії і можливості їх адаптації до сучасних викликів використання інструментарію AI.

Виклад основного матеріалу дослідження. Давно було помічено, що нематеріальні активи складають лівову частку (статистичні дані засвідчують, що 40% і більше) ринкової вартості компанії. Поштовхом до переоцінки цінностей бізнесу стала поява інформаційного і, в подальшому, суспільства, орієнтованого на знання, що зумовило появу нової наукової сфери – управління знаннями

(KM – Knowledge Management) і, як наслідок, KM-орієнтованої економіки знань.

Економіка знань як етап розвитку постінформаційного суспільства (першими, хто проголосив настання нової економіки, орієнтованої на знання, були П. Друкер, Е Тоффлер, Д Куїнн, Р Річ, Д Белл та інші) характеризується високим ступенем проникнення інформації і знань в усі сфери життєдіяльності [4: 7]. Зароджується вона в тому суспільстві, де з'являється культ знань; де знання стають цінністю, перетворюються в ринковий продукт, який продається й приносить дохід, і ця ідея розділяється і підтримується багатьма.

На всіх етапах розвитку людського суспільства і економіки знання грало не останню роль, водночас саме в рамках економіки знань стає очевидним висунення знання серед економічних чинників на перший план. За даними досліджень [2–3; 5], якщо в період з 1750 р. по 1900 р. обсяг накопичених людством знань і інформації збільшився тільки в 2 рази, то за другу половину ХХ ст. – в 8–10 разів. Якщо раніше така роль знань була непомітна, то на сучасному етапі, коли на частку нових знань, втілюваних в технологіях, обладнанні і організації виробництва, в розвинених країнах припадає 70-85% приросту ВВП, стає визнаним факт, що до знань все в більшій мірі переходить статус загальної продуктивної сили. Отже, економіка знань, як закономірний етап еволюції людського суспільства, характеризується перетворенням знання на головний ресурс розвитку [15].

Поштовхом для становлення економіки знань стало бурхливе поширення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які забезпечили доступ до знань, їх дифузію, обмін і використання у всіх сферах людської життєдіяльності. До ключових драйверів розвитку «інтелектуальної» економіки можна віднести [8]: розвиток фундаментальної і прикладної науки; формування людського капіталу з набором певних якостей; якісна професійна освіта; глибоке проникнення ІКТ в життя людей; виробництво знань і високих технологій, що, в свою чергу, сприяє нарощуванню людського та інтелектуального потенціалу; розбудова інфраструктури, яка створює умови для трансферу ідей в технології, товари та послуги, їх доведення до споживача, розвитку венчурного бізнесу; формування особливого інституційно-економічного середовища, що закладає відповідні економічні стимули і забезпечує проникнення знань в усі сектори економіки.

Природньо, що з появою нових видів ресурсів, таких як інформація і знання (зауважимо, що економічний обіг інформаційних чи KM-орієнтованих ресурсів випадають із загальноприйнятої в індустріальній чи постіндустріальній економіці моделі «товар-гроші-товар» [6; 11]), постає потреба у розробці KM-орієнтованих моделей оцінювання бізнесу (рис. 1), яка в сукупності з існуючими методиками доповнює оцінку з врахування інтелектуального капіталу компанії та всеосяжне проникнення новітніх AI-інструментів. Зважаючи на це, модель інтелектуального капіталу – синергетичний ефект узгодженої взаємодії людського, структурного і ринкового капіталів, що формують переваги у створенні додаткової вартості. І ця додаткова вартість – вигода, згенерована інтелектуальним капіталом або потенціалом компанії [2; 8]. Очевидно, що проникнення методів та інструментів штучного інтелекту в бізнес-процеси компанії формує KM-орієнтовану модель доданої вартості в структурі інтелектуального капіталу.

При цьому, кожен виток спіралі життєвого циклу впровадження AI-інструментів (рис. 1) ітеративно та інкрементно поглиблює когнітивну технологічну AI-підтримку діяльності компанії [15].

Модель «AI+» інтелектуального капіталу демонструє злагоджену взаємодоповнюючу взаємодію людського, структурного та ринкового капіталу компанії, результатом якої є формування передумов до виникнення додаткової вартості (в структурі ринкової вартості компанії), згенерованої інтелектуальними активами. При цьому в структурі останніх невід'ємною складовою є технології штучного інтелекту.

Як наслідок, зі зміною структури інтелектуальних активів компанії, виникає потреба в адаптації підходів до оцінювання інтелектуального капіталу та її ринкової вартості. Відомо, що науково обґрунтовані моделі й методики вимірювання та оцінювання результатів діяльності підприємств почали з'являтися в 1920-х роках ХХ ст. і згодом поширилися практично в усіх країнах з ринковою економікою. Вони були досить простими для розрахунку і будувалися виключно з фінансових показників (до прикладу, мультиплікативна модель Дюпона або показник ROI). У 70-90-х роках ХХ ст. з'явилися інші концепції оцінки вартості та ефективності роботи підприємств, серед яких найбільш популярними стали збалансована система показників (BSC) і економічна додана вартість (EVA)

AI-складова	AI-функціонал	AI-інструменти
Допомога, підтримка та розширення людських можливостей	Генерування нових знань; початок та розвиток навичок, креативності, талантів (індивідуальне, групове, командне); обґрунтування та прийняття рішень; сприяння у підвищенні продуктивності праці тощо	Моделі машинного та глибокого навчання; обробка природної мови (NLP); AI-рішення сприяння креативності та інновацій; когнітивні (квантові); HR-процеси (талант-менеджмент, розвиток навичок, аналітика) тощо

Рис. 1. «AI+» модель інтелектуального капіталу

Джерело: розроблено авторами на основі [11; 14–15]

(табл. 1) [8–10; 14]. В еволюційному контексті узагальнено основні методи і методики оцінювання можна розділити на три базові групи: фінансові методи, методи ймовірнісного аналізу і якісні методи. Водночас, незаперечним фактом сучасного бізнес-середовища є те, що не лише матеріальні, але і нематеріальні активи (у тому числі, інтелектуальний капітал) компанії мають цінність і здатні створювати вартість, тобто є елементами сукупного капіталу підприємства.

При проведенні оцінювання слід враховувати, що інтелектуальний капітал компанії, по-перше, має декілька складових елементів, серед яких неминуче з'являється (з постійним

поглибленням) AI-компонента і, по-друге, на його формування та величину впливає значна кількість різнопланових чинників. Тому інтегральна оцінка інтелектуального капіталу компанії має відображати багатогранну діяльність компанії в цілому. Узагальнено він візуалізує процес створення KM-орієнтованої цінності компанії. Особливо це помітно при радикальних організаційних змінах, таких як: реструктуризація, злиття чи поглинання, продаж бізнесу.

В управлінському контексті принциповим аспектом бізнес-свідомості при формуванні інтелектуального капіталу компанії є організування його оцінювання.

Таблиця 1

Еволюція підходів оцінювання інтелектуального капіталу

Періоди	Методи та інструменти	
20-і XIX ст.	Модель Дюпона (<i>Du Pont Model</i> – «Дюпон-Каскад») Рентабельність інвестицій (ROI)	
70-і XIX ст.	Прибуток на одну акцію (EPS – <i>Earnings per share</i>) Коефіцієнт співвідношення ціни акції і чистого прибутку (P/E) (додаток 3)	
80-і XIX ст.	Коефіцієнт співвідношення ринкової і балансової вартості акцій (M/B) Рентабельність акціонерного капіталу (ROE) Рентабельність чистих активів (ROA) Грошовий потік (Cash Flow)	
90-і XIX ст.	Економічна додана вартість (EVA) Прибуток до виплати відсотків, податків і дивідендів (EBITDA) Ринкова додана вартість (MVA) Показник сукупної акціонерної прибутковості (TSR) Грошовий потік віддачі на інвестований капітал (CFROI) Вартість, додана інтелектуальним капіталом (Value Added Capital, VAIC); ROM; ROKM	Система збалансованих показників (Balanced Score-Card, BSC) Система збалансованих IT-Показників (Balanced IT Scorecard, BITS) Управління портфелем активів (Portfolio Management, PM) Оцінка зваженої середньої вартості IT (WACIT)
початок XX ст.	Інформаційна економіка (Information Economics, IE)	

Джерело: узагальнено авторами на основі [1–6; 15]

Насамперед, мова йде про вибір інструментарію оцінювання інтелектуального капіталу, який, на думку дослідників [4], може базуватися на наступних прагматичних принципах:

- адекватний рівень складності. Для досягнення достатнього рівня якості та об'єктивності оцінки інтелектуального капіталу компанії потрібно, як правило, не більше трьох показників, що піддаються вимірюванню і/або перевірці, кожного виду капіталу:

- людського (професійні компетенції у конкретній предметній області: базові, комунікативні та компетенції в сфері IT&C; емоційний та креативний інтелект тощо);

- структурного (інноваційний і процесний капітал: бази даних, бази методологічних знань, програмне забезпечення, корпоративна культура, стратегія управління, засоби телекомунікацій, інформаційні технології тощо);

- ринкового (бази даних, бази знань, програмне забезпечення, патенти на винаходи, промислові зразки, авторські права, інформаційні технології, ноу-хау, торгові марки, контракти та угоди, купівельні вподобання, ділове співробітництво та партнерство, відносини з фінансовими установами, гудвіл, франшизи тощо);

- узагальнюючий інтегральний показник, що характеризує досліджувану предметну область;

- вимірюванню підлягають тільки параметри стратегічного для компанії значення;

- вимірюванню підлягають тільки скеровані на створення інтелектуального багатства види діяльності.

Базуючись на таких засадах та приймаючи до уваги перспективи проникнення AI-інструментарію в сучасний бізнес, пропонується концептуальна інтелект карта механізму оцінювання інтелектуального капіталу (рис. 2), з врахуванням наявних, на даний момент, технологічних інструментів штучного інтелекту [12–13]. Усі існуючі на даний момент методи оцінювання інтелектуального капіталу та потенціалу компанії можна розділити на чотири групи (табл. 2) [9–10; 15]:

- група методів прямого виміру інтелектуального капіталу – Direct Intellectual Capital methods (DIC). До цієї категорії відносяться всі методи оцінки в грошах окремих активів або окремих компонентів інтелектуального капіталу. Після того, як оцінені окремі компоненти або навіть окремі активи, виводиться інтегральна оцінка інтелектуального капіталу компанії;

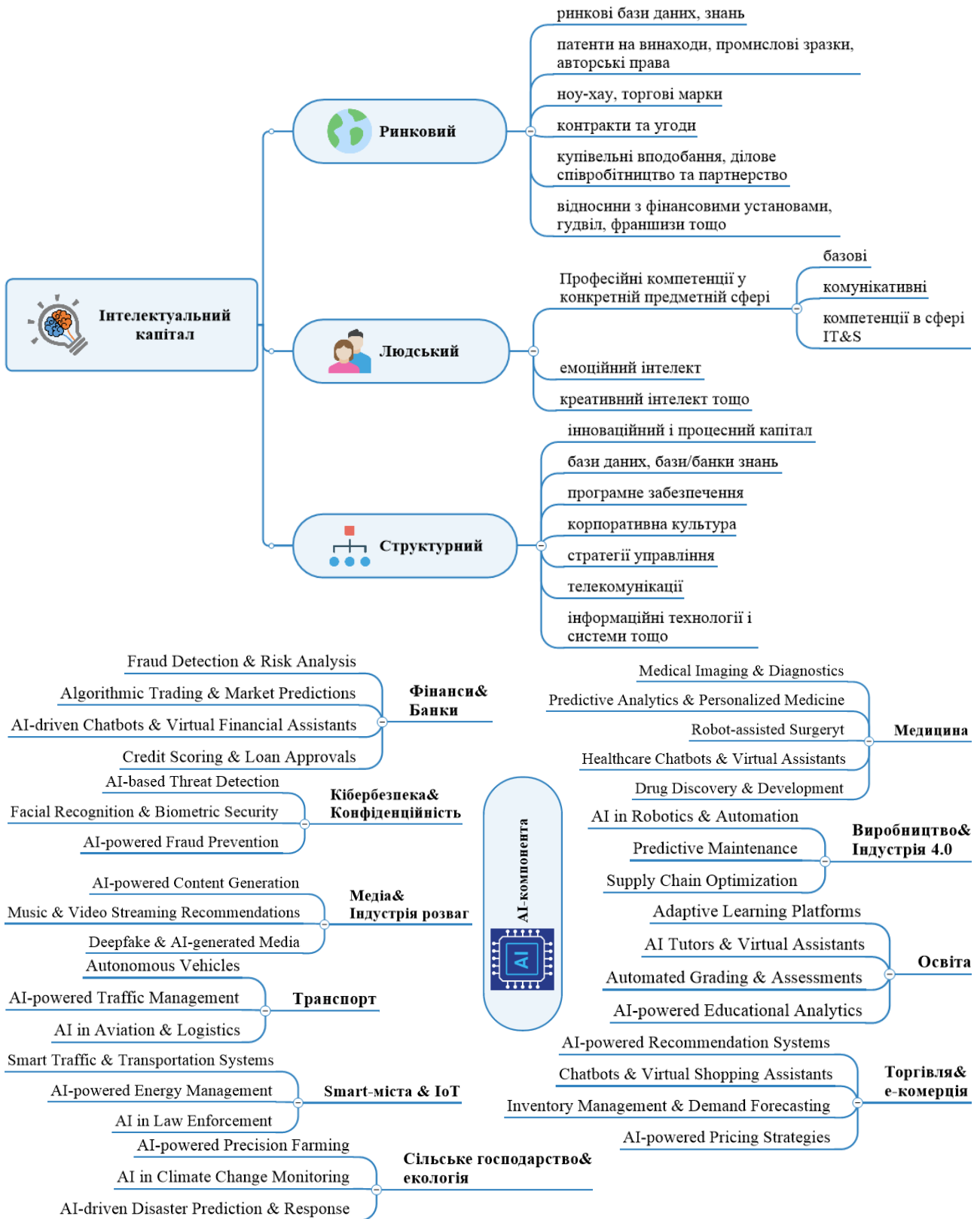

Рис. 2. Концептуальна інтелект карта механізму оцінювання інтелектуального капіталу

Джерело: розроблено авторами на основі [12–13; 15]

– група методів ринкової капіталізації – Market Capitalisation Method (MCM). Передбачається обчислення різниці між ринковою капіталізацією компанії і власним капіталом її акціонерів. Отримана величина розглядається як вартість її інтелектуального капіталу або нематеріальних активів;

– методи, що базуються на прибутковості активів – Return on Assets methods (ROA). Підходи оцінки вартості інтелектуального капіталу базуються

– на припущеннях: інтелектуальний капітал ототожнюється з нематеріальними активами; визначення вартості інтелектуального капіталу здійснюється від зворотного – від досягнутих фінансових результатів, а не від обсягу інвестицій, як буває при визначенні вартості фізичного капіталу;

– група методів підрахунку балів – Score Card Method (SC). Ідентифікуються різні компоненти нематеріальних активів або інтелектуального капіталу, генеруються і додаються індикатори та індекси у вигляді підрахунку балів. Застосування SC методів не передбачає отримання грошової оцінки інтелектуального капіталу. На особливу увагу у цій групі методів заслуговує BCS [7].

На ринку програмного забезпечення інструментів оцінювання інтелектуального капіталу та потенціалу присутня низка програмних

продуктів, які частково або комплексно реалізують існуючі методики. Зокрема, програмні продукти технології BSC, Critical Business Models тощо.

Висновки. На останок, слід зазначити, що у конкурентному середовищі основою до виживання і розвитку є інновації (у виробництві, управлінні, креативності тощо, в тому числі оцінюванні інтелектуального капіталу). Максимум цінності в сучасному бізнес-середовищі створюється в результаті впровадження інновацій. При цьому, в умовах постійного зниження вартості ітерацій бізнес-процесів за рахунок сучасних технологій, ринки надзвичайно швидко наповнюються значною кількістю конкурентів. Водночас, інновації можуть бути лише результатом синергії складових інтелектуального капіталу, запланувати який неможливо, а отже, необхідна основа (інтелектуальний індивід, AI, знання, креативність, мотивація, різноманітність тощо), на якій воно може виникнути щось нове. Адаптація існуючих і пошук новітніх методологій визначення ринкової вартості компанії в умовах KM-орієнтованого бізнес-середовища є пошуком можливих варіантів подолання обмежень існуючих методичних підходів оцінювання інтелектуального капіталу компанії, невід'ємною складовою якої стає AI.

Таблиця 2*

Методи оцінювання інтелектуального капіталу та потенціалу компанії

Методи прямого оцінювання інтелектуального капіталу Direct Intellectual Capital methods (DIC)	EVVICAЕ™; Dynamic monetary model; The Value Explorer™; Intellectual Asset Valuation; Total Value Creation, TVC™; Inclusive Valuation Methodology (IVM); Accounting for the Future (AFTF); Technology Broker; Citation- Weighted Patents; HR statement; Human Resource Costing & Accounting (HRCA 2, HRCA 1)
Методи ринкової капіталізації Market Capitalization Methods (MCM)	Коефіцієнт Тобіна (James Tobin); Коефіцієнт Страссмана (Paul Strassmann); FiMIAM; Investor assigned market value (IAMV™); Calculated Intangible Value; The Invisible Balance Sheet
Методи, що базуються на прибутковості активів Return on Assets methods (ROA)	Knowledge Capital Earnings; Economic Value Added (EVA™); Value Added Intellectual Coefficient (VAIC™); Метод оцінювання ефективності менеджменту ROM®; Метод оцінювання ефективності менеджменту ROKM (авторська методика)
Точні вимірвальні системи Scorecard Methods (SCM)	ICU Report; Regional Intellectual Capital Index (RICI); IAbM; SICAP; National Intellectual Capital Index; Topplinjen/Business IQ; Public sector IC; Danish guidelines; IC-dVAL™; Intellectus model; IC Rating™; IC-Index™; Value Chain Scoreboard™; Meritum guidelines; Intangible assets statement; Knowledge Audit Cycle; Value Creation Index (VCI); Holistic Accounts; Critical Business Models; Intangible Asset Monitor; Balanced Score Card; Комплексні методики з адаптивними системами показників та інші

Джерело: узагальнено авторами на основі [9–10; 15]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Albert S., Bradley K. The impact of intellectual capital. *Open University Business School Working Paper*. № 15. 1996. P. 54–71.
2. Brooking A. Intellectual capital. Core asset for the third millennium enterprise. London: International Thomson Business Press. 1997. 204 p.
3. Edvinsson L. Malone M. Intellectual capital: realizing your company's true value by finding its hidden brainpower. New-York : Harper Business. 1997. 225 p.
4. Кендюхов О. Інтелектуальний капітал підприємства: методологія формування механізму управління. Монографія. Донецьк : ДОНУЕП. 2006. 307 с.
5. Steward T. A. Intellectual capital. The new wealth of organizations. New-York: Doudleday&Currency. 1997. 278 p.
6. Roos G., Pike S., Fernstrom L. Managing Intellectual Capital in Practice. London. Routledge. 2005. 396 p.
7. Kaplan, R., Norton, D. The balanced scorecard – measures that drive performance. *Harvard Business Review*. 1992. 79 p.
8. Sullivan, P.. Value-driven intellectual capital. How to convert intangible corporate assets into market value. Wiley. 2000.
9. Sveiby K. E. Methods for Measuring Intangible Assets. Updated 2024. <http://www.sveiby.com/articles/> (дата звернення: 21.01.2025)
10. Strassmann P. Introduction to Return on Management (ROM®) Analysis. Update 2015. http://www.strassmann.com/pubs/consulting/ROM- intro/Intro_to_ROM.html (дата звернення: 21.01.2025)
11. Глембицький О.. Аналіз ефективності застосування штучного інтелекту у формуванні інтелектуального капіталу підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія: Економічні науки. Том 336(6). 2024. С. 383–389.
12. Caputo F. Human–artificial intellectual capital...beyond a fragmented perspective. *Journal of Intellectual Capital*. Vol. 25, N. 5-6, 2024. P. 1026–1041(16).
13. Kozlovskiy, S., Syniehub, P. Economic mechanism of management of the intellectual capital of the business community based on artificial intelligence // *European Journal Of Economics And Management*. 9(3), 2023. P. 19–30.
14. Sribna Y., Stupnytskyi V., Matusevych K., Vasiuk I. Development of intellectual capital in the era of automation and artificial intelligence // *Вісник НУВГП Серія «Економічні науки»*. Вип. 2(106). 2024. С. 180–190.
15. Приймак В. Управління знаннями: підручник. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2019. 240с.

REFERENCES:

1. Albert S., Bradley K. (1996) The impact of intellectual capital. *Open University Business School Working Paper*. № 15, pp. 54–71.
2. Brooking A. (1997) Intellectual capital. Core asset for the third millennium enterprise. London: International Thomson Business Press. 204 p.
3. Edvinsson L. Malone M. (1997) Intellectual capital: realizing your company's true value by finding its hidden brainpower. New-York: Harper Business. 225 p.
4. Kendiukhov O. (2006) *Intelektualnyi kapital pidpriemstva: metodolohiia formuvannia mekhanizmu upravlinnia* [Intellectual capital of an enterprise: methodology for forming a management mechanism]. Monohrafiya [a monograph]. Donetsk : DonUEP. 307 p. (in Ukrainian)
5. Steward T. A. (1997) Intellectual capital. The new wealth of organizations. New-York: Doudleday&Currency. 278 p.
6. Roos G., Pike S., Fernstrom L. (2005) Managing Intellectual Capital in Practice. London. Routledge. 396 p.
7. Kaplan, R., Norton, D. (1992) The balanced scorecard – measures that drive performance. *Harvard Business Review*. 79.
8. Sullivan, P. (2000). Value-driven intellectual capital. How to convert intangible corporate assets into market value. Wiley.
9. Sveiby K. E. (2024) Methods for Measuring Intangible Assets. Updated 2024. <http://www.sveiby.com/articles/> (accessed January 21, 2025)
10. Strassmann P. (2015) Introduction to Return on Management (ROM®) Analysis. Update 2015. http://www.strassmann.com/pubs/consulting/ROM- intro/Intro_to_ROM.html (accessed January 21, 2025)
11. Hlemytskyi O. (2024). Analiz efektyvnosti zastosuvannia shtuchnoho intelektu u formuvanni intelektualnoho kapitalu pidpriemstv [Analysis of the effectiveness of the application of artificial intelligence in the formation of intellectual capital of enterprises]. *Visnyk KhmNU*. 336(6) P. 383–389. (in Ukrainian)

12. Caputo F. (2024) Human–artificial intellectual capital beyond a fragmented perspective//*Journal of Intellectual Capital*. Vol. 25, N. 5-6, pp. 1026–1041(16).
13. Kozlovskiy, S., Syniehub, P. (2023). Economic mechanism of management of the intellectual capital of the business community based on artificial intelligence. *European Journal Of Economics And Management*. 9(3), pp. 19–30.
14. Sribna Y., Stupnytskyi V., Matusevych K., Vasiuk I. (2024) Development of intellectual capital in the era of automation and artificial intelligence. *Visnyk NUVHP*. 2(106). P. 180–190. (in Ukrainian)
15. Pryimak V. (2019) *Upravlinnia znanniamy [Knowledge Management]*. Kyiv: KNUTSH, 240 p. (in Ukrainian)